

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. J.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu
o ubezpieczenie społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
stycznia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 6 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 1688/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi
odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu
wyrokiem z dnia 6 czerwca 2022 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującą się
M. J. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w
Opolu z dnia 15 czerwca 2021 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu
Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu z dnia 1 kwietnia 2020 r., którą
stwierdzono, że odwołująca się od dnia 1 października 2019 r. nie podlega

obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

Odwołująca się M. J. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 czerwca 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), art. 2 w związku z art. 3, art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej oraz art. 22 w związku z art. 32 i art. 33 Konstytucji RP; a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 132 § 1 k.p.c. w związku z art. 235² § 1 pkt 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona. Sąd drugiej instancji naruszył bowiem przepisy prawa materialnego, co doprowadziło do odmówienia ciężarnej kobiecie, prowadzącej działalność gospodarczą prawa do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. Mimo wykazania, że skarżąca uczestniczyła w obrocie gospodarczym w sposób zawodowy, zorganizowany i ciągły, z zamiarem osiągnięcia zysku, gdyż zawierała umowy w przedmiocie wykonania robót budowlanych, zatrudniła pracownika, nabyła potrzebny sprzęt, Sąd drugiej instancji uznał odmiennie. Skutkiem tego była dyskryminacja skarżącej ze względu na płeć, która jest sprzeczna z regulacjami prawa krajowego i międzynarodowego. Ponadto uchybienia proceduralne, których dopuścił się Sąd drugiej instancji, miały charakter istotny i dostrzegalny. Sąd pierwszej i drugiej instancji, wbrew art. 132 § 1 k.p.c., zaniechał bowiem zwrotu pism kierowanych przez profesjonalnego pełnomocnika organu rentowego niezawierających oświadczenia o doręczeniu odpisu pisma albo jego nadaniu przesyłką poleconą. Następnie Sąd ten doręczał pełnomocnikowi skarżącej odpisy pism w zastępstwie pełnomocnika organu rentowego (a więc w trybie nieznanym k.p.c.), co miało istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ działanie Sądu zgodne z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego powinno spowodować pominięcie twierdzeń i dowodów organu rentowego zgłoszonych w

owych pismach. Zamiast tego Sąd prowadził jednak postępowanie dowodowe obejmujące twierdzenia i dowody organu rentowego zgłoszone w skierowanych pismach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01,

OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do sugerowanego przez skarżącą kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego, Sąd Najwyższy stwierdza bowiem, że argumentacja mająca potwierdzić to naruszenie w istocie stanowi polemikę z przeprowadzoną przez Sąd drugiej instancji bardzo szczegółową oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonany na podstawie tej oceny ustaleniami faktycznymi, z których jednoznacznie wynikało, że skarżąca nie prowadziła w spornym okresie pozarolniczej działalności gospodarczej posiadającej cechy określone w szczególności w art. 3 Prawa przedsiębiorców (poprzednio w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej). Natomiast podjęte przez nią czynności miały na celu jedynie stworzenie pozoru prowadzenia działalności.

Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.),

ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić owe ustalenia przy rozpatrywaniu podniesionych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły właściwą podstawę prawną zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się z kolei do podniesionego we wniosku o przyjęcie skargi rzekomego naruszenia przez Sąd art. 132 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy jest zdania, że przepis ten ma na celu przyspieszenie postępowania i powinien służyć jedynie temu celowi, a nie piętrzeniu przed profesjonalnymi pełnomocnikami oderwanych od tego celu wymagań formalnych. Nakazana jest zatem uwzględniająca ten cel racjonalna wykładnia art. 132 § 1 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 czerwca 2012 r., II PK 273/11, LEX nr 1226842 i z dnia 24 września 2015 r., II PK 271/14, LEX nr 1849087 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2014 r., III CZP 47/14, OSNC 2015/5/59, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2019 r., II PK 194/18, LEX nr 3552289). Dlatego też, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że mimo doręczenia odpisu pisma procesowego z naruszeniem art. 132 § 1 k.p.c. strona przeciwna zapoznała się z jego treścią w odpowiednim czasie i miała możliwość ustosunkowania się do zawartych w nim wniosków, to nie można z naruszenia art. 132 § 1 k.p.c. wywieść żadnych negatywnych konsekwencji. Tymczasem skarżąca nie podejmuje nawet próby określenia, jakiego rodzaju pisma czy też pism składanych przez pełnomocnika organu rentowego z naruszeniem art. 132 § 1 k.p.c. dotyczy jej twierdzenie. Nie wykazuje również, że nie miała możliwości zapoznania się z tymi pismami i odniesienia się do nich. Przeciwnie, stwierdza, że faktycznie były jej doręczane przez Sąd. Nie wyjaśnia jednak, czy wspomniane pisma były składane w toku postępowania przed Sądem pierwszej czy też drugiej instancji. Natomiast Sąd Najwyższy nie dostrzega, aby taka sytuacja miała miejsce w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, a tylko wówczas można byłoby rozważać poddanie jej kontroli kasacyjnej, skoro skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia wnoszonym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), w związku z

czym ewentualne uchybienia proceduralne, których dopuścił się sąd pierwszej instancji, uchylają się od owej kontroli.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżąca nie wykazała potrzeby poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[ał]

[SOP]